

Highlighturi București 2023

 revista22.ro/cultura/highlighturi-bucuresti-2023

Marina Oprea | 09.01.2024

În 2023, toți ochii au fost pe Timișoara Capitală Culturală, cu nenumăratele evenimente culturale găzduite aici.

Pe aceeași temă

Însă Bucureștiul nu s-a lăsat mai prejos și am avut parte de o multitudine de expoziții de artă, workshopuri, evenimente transdisciplinare și, în mod deosebit, activități menite să consolideze și să susțină comunitățile artistice. În acest sens, m-am gândit să împărtășesc câteva dintre highlighturile artistice ale orașului București care încurajează susținerea comunitară, experimentarea și colaborarea.

Ecologiile Griii și Îngrijirii

Evenimentul artistic „Ecologiile Griji și Îngrijirii”, care a avut loc între lunile mai și octombrie, a fost ca o mini bienală de artă, cu patru expoziții tematice, printre care și intervenții în Grădina Botanică „Dimitrie Brândză” din București, conferințe la Facultatea de Horticultură și diverse ateliere. Inspirat de perioada pandemiei, când am simțit senzația de izolare și dorința de a ne reconecta cu natura, mai ales în contextul restrâns al vieții de apartament, acest proiect a fost gândit pentru a sublinia importanța relației dintre mediul înconjurător și societate, explorând teme precum urbanizarea, interdependența socială și ecologică, îmbinând artele vizuale, arhitectura și cercetarea botanică.

Împreună cu arhitecta Eliza Yokina, Nucleu 0000, o asociație recunoscută pentru sprijinirea artiștilor emergenți și promovarea artei new media, a adus o dimensiune arhitecturală în eveniment, implicând 32 de artiști, arhitecți și studenți. Expozițiile, vernisate la galeriile Strata, Mobius și LeiLei, au propus recrearea unor realități pornind de la funcțiile practice ale plantelor, precum hrănirea și vindecarea, cu extindere către imaginația simbolică și atributele magice și mitice ale acestora. Alături de picturile semnate de Ana Maria Micu, Hortensia Mi Kafkin sau Nicolae Comănescu, întâlnim instalațiile site-specific ale Lilianei Mercioiu sau Andreei Medar, în dialog cu lucrări new media de Dragoș Dogioiu ori sound art de Diana Miron. Expozițiile au inclus și diorame, display-uri informative, ierbare tematice și machete arhitecturale, oferind o incursiune vizuală și practică în complexitatea relațiilor dintre om și natură în era post-industrială. Într-o lume în care urbanizarea distruge ecosistemele și afectează evoluția vieții, leitmotivul central al proiectului a fost conceptul de „plant blindness”, unde legătura cu natura este redusă la simpla interacțiune cu raioanele de produse din supermarketuri sau cu plantele din propriile locuințe. În pofida exploatării excesive a plantelor în zilele noastre, evenimentul „Ecologiile Griji și Îngrijirii” a reușit să ofere un spațiu unde putem reflecta asupra lor, le putem studia și, de ce nu, le putem proteja.

Atelierele Malmaison

Mai întâi a fost o cazarmă, apoi închisoare, institut de cercetare și spațiu de birouri, ca în cele din urmă clădirea Malmaison să devină unul dintre cele mai vibrante huburi artistice. În prezent, aproximativ 50-60 de artiști și-au transformat spațiile de la etajele I și II, inclusiv galerii, spații de proiecte independente și spații pentru performance art. Atmosfera este una de comunitate, chiar dacă mulți dintre artiști nu se cunoșteau. Pe holurile Malmaisonului mișună oameni la toate orele zilei, fie artiști – Dan Vezentan, Liliana Basarab, Lea Rasovszky, Lucian Bran, Adelina Ivan și mulți alții – lucrând în studiourile lor, pe care le deschid adesea publicului în cadrul multiplelor evenimente Open Doors –, fie galerii ce se pregătesc de vernisaj – printre care Ivan Gallery, Sandwich Offspace, /SAC sau H’art Gallery – și, desigur, vizitatorii. Workshopuri frecvente pentru copii și adulți, concerte organizate în atelierele artiștilor, petreceri sau târguri de obiecte de artă și freeshopuri găzduite chiar pe holurile celor două etaje atrag în permanență publicul aici.

Însă această comunitate este acum în pericol, amenințată fiind de interese comerciale, mai cu seamă L1 Studios – respectiv, artiștii și asociațiile de la etajul I, Malmaison –, care a tras un semnal de alarmă și a demarat dezbateri necesare. În cadrul seriei „Artă și Comunitate 2”, actorii culturali ai Bucureștiului au fost invitați să analizeze, să discute deschis și să propună soluții pentru provocările scenei artistice independente, iar acum, aceste discuții se găsesc sub formă de podcast, online.

Așadar, merită să vizităm Malmaison cât încă păstrează această formulă și încă ne putem delecta cu expoziții încântătoare, precum solo show-ul intim al Iuliei Toma, Plantez un ochi în răspărul gândirii la Ivan Gallery, unde materialul textil devine o modalitate de a contempla un posibil viitor ecologic, o alternativă de adaptare și supraviețuire în medii ostile, unde cusătura este arhitectura unor realități noi; sau experiența imersivă propusă de Alexandru Berceanu, „Atingeri Ușoare” la ARAC, reconstituirea unui spațiu al memoriei sensibile – de la primele amintiri până la cele mai intense coșmaruri –, care aduce subtil în discuție contrastul dintre tehnologia rigidă și aspră și lumea biologică, moale, fragilă, prin utilizarea imaginilor din arhiva personală a artistului, obiecte de valoare sentimentală și un sistem video interactiv.

Programul de performance art de la /SAC

Unul dintre cele mai spectaculoase și coerente programe de la Malmaison este cel propus de galeria /SAC, centrat pe acțiunile performative în colaborare cu diverși artiști locali și numeroși invitați internaționali. Încă de la începutul anului, a fost reluată seria Open Context, cu IZOLARE ÎNTR-O SERIE DE STĂRI LIMINALE, o abordare transdisciplinară ce unește performeri cu antropologi, arhitecți, muzicieni și istorici pentru a analiza fenomenul izolării în relația cu însăși clădirea Malmaison.

În vară, /SAC a găzduit performance-ul LUCKY DUST, creat de Vera Mantero, Mădălina Dan și Ștefania Ferchedău, într-o coproducție româno-portugheză realizată de Institutul Prezentului și O Rumo do Fumo. Această reprezentație are la bază scrierile și spectacolele coregrafei portugheze din anii 1980 și 1990, inclusiv texte din timpul procesului de creație din 2022 și 2023. Solourile rezultate ilustrează relația dintre corp și timp, precum și modul în care istoria sau diferite teme pot fi traduse prin mișcare. Tot în vară au avut loc aici mai multe iterații ale instalației performative F, tot parte a programului Open Context, regizată de Leta Popescu, cu un live soundtrack de artistul sonor Andrei Raicu. Acest spectacol provocator a implicat interacțiunea cu publicul, nuditate, efecte de lumină și utilizarea telefonului personal pentru o imersiune totală.

/SAC încheie programul performativ cu participarea în cadrul festivalului „Iridescent”, organizat de CNDB, cu accent pe dans contemporan și noi reconfigurări ale sensibilului. La finalul anului, a avut loc performance-ul lui Florin Flueraș, Artwork, ce redefiniște arta ca experiență intimă și practică vie. Această abordare, situată la intersecția dintre tehnici somatice, spirituale și terapeutice, reinterpretează operele artistice expuse în galerie prin performance, angrenând atât performerii, cât și spectatorii într-un dialog viu în jurul practicilor artistice subtile și, totuși, transformatoare. Toate aceste performance-uri,

precum și altele de la /SAC anul acesta, stau sub umbrela largă a transdisciplinarității, îmbinând cu succes diferite medii artistice pentru experiențe realmente imersive și inspiratoare.

Atelierele Scânteia

Așadar, cei care au călcat pragul Malmaison anul trecut cu siguranță au avut ce vedea, și la fel se poate spune deja și despre cel mai nou hub artistic inaugurat chiar în 2023, Atelierele Scânteia. Ocupând o altă clădire istorică din București, o mică parte a Casei Scânteii a fost preluată de un grup de artiști în căutare de spații de lucru și expoziții. Dani Ghercă, Michele Bressan și Nicu Ilfoveanu nici nu sperau să coaguleze în jurul lor comunitatea care s-a consolidat deja aici. Cei trei căutau să relocheze Switch Lab, galerie cu focus pe fotografie, și să-și amenajeze ateliere, iar ulterior li s-au alăturat artiștii Albert Kaan, Mischa Blanos, Andrei Arion, Andrei Predescu și alții, precum și galeriile Calciu Space, Point Studio, Studio 7/23 și un nou sediu al Galeriei Posibile.

Proaspăt deschise în această toamnă, Atelierele Scânteia au debutat cu expoziția „Look at You. Now.”, vernisată la finalul lunii septembrie, ce explorează sensibilitatea feminină a fotografiei prin lucrările artistelor Alexandra Boaru, Eva Chapkin, Daniela Groza, Bede Kincso, Adriana Oboreocean, Dumitrița Răzlog, Roxana Savin și Anca Țintea. Expoziția prezintă, pe de-o parte, fotografia ca artefact, ca obiect-instalație ce dă o nouă dimensiune imaginilor propriu-zise și, pe de altă parte, o viziune candidă asupra corpului uman, fie prezent, fragil, surprins sau fragmentat, fie absent, sugerat doar prin urme.

Chiar în seara inaugurării a avut loc spectacolul The Resonance of Void, un live performance de piano solo și artwork display, sub o lumină roșiatică apăsătoare, semnat de artiștii Mischa Blanso și Dani Ghercă. Acesta a fost urmat de vizionarea documentarului making of Atelierele Scânteia, unde vedem toată munca de reabilitare și reamenajare a locului. În cele câteva luni de când s-au deschis, spațiile din Scânteia au stârnit curiozitatea publicului și scenei artistice prin formula clasică de Open Doors, dar și prin petreceri comunitare sau întâlniri și discuții spontane între artiștii rezidenți și vizitatori.

Energia din jurul Atelierele Scânteia mă face să rămân optimistă cu privire la evoluția și extinderea acestui minunat hub artistic. Rămâne de văzut cum va influența și se va adapta contextului cultural bucureștean în 2024. //

Marina Oprea este artistă și jurnalistă culturală, editoarea online a Revistei ARTA și co-fondatoare a platformei Teletext.